

Sygn. akt IV U 2600/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Rafał Skrzypczak

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Barbara Serzysko

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2018 r. w Zielonej Górze

sprawy z odwołania: **S. F.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 29 sierpnia 2017 r., nr (...),

znak: (...)

przeciwko:

Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o składki

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że umarza należności S. F. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od grudnia 2007 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 7 851,06 zł. oraz z tytułu składek na Fundusz Pracy za okres od września 2008 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 392,56 zł.;

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz wnioskodawczyni S. F. kwotę 1800 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Rafał Skrzypczak

Sygn. akt IV U 2600/17

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 29.08.2017 r., (znak: (...)) pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawczyni S. F. umorzenia należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenia społeczne za okres 12/2007 r. – 02/2009 r. w łącznej kwocie 7851,06 zł, w tym z tytułu: składek – 5041,15 zł, odsetek – 221,75 zł, opłaty prolongacyjnej – 535,36, kosztów upomnienia – 52,80 zł;

- na Fundusz Pracy za okres 09/2008 r. – 02/2009 r. w łącznej kwocie 392,56 zł, w tym z tytułu: składek – 235,37 zł, odsetek – 93,10 zł, opłaty prolongacyjnej- 20,55 zł, kosztów upomnienia – 43,54 zł.

W uzasadnieniu pozwany podał, że w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że S. F. nie spełniła warunków do umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne oraz należnych od nich odsetek, opłaty prolongacyjnej oraz

kosztów upomnienia za okresy i w kotwach wynikających z sentencji decyzji. Organ wskazał także, że warunkiem umorzenia należności była spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności te należało uregulować w ramach zawartego układu ratalnego w terminie do 10.08.2017 r., jednak w terminie tym na koncie wnioskodawczyni wciąż figurowała zaległość z tytułu należności niepodlegających umorzeniu.

Odwołaniem od tej decyzji S. F. wniosła o jej zmianę poprzez umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, w tym z każdego z tytułów wskazanych w zaskarżonej decyzji z dnia 29.08.2017 r., ewentualnie, z uwagi na liczne uchybienia proceduralne, wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji i skierowanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych.

Zaskarżonej decyzji zarzuciła:

1. Naruszenie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, pomimo iż ustawa o umorzeniu jest obecnie aktem nieobowiązującym.

Ewentualnie z ostrożności procesowej zarzuciła nausznie ww. przepisów poprzez:

a) wydanie zaskarżonej decyzji pomimo braku do tego przesłanek,

b) wydanie zaskarżonej decyzji, pomimo iż odwołująca nie popadła w zwłokę w płatności jakichkolwiek należności wobec ZUS, zwłoka jest takim opóźnieniem, za które odpowiada ubezpieczony, które miało miejsce z jego winy, co doprowadziło do naruszenia dodatkowo art. 1 ust 10 ustawy o umorzeniu,

c) wydanie zaskarżonej decyzji z naruszeniami,

2. Naruszenie art. 10 Kodeksu postpowania Administracyjnego poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i niemożliwienie realnego zapoznania się odwołującej z całym materiałem sprawy i złożenia wyjaśnień odnośnie tego materiału, poprzez przyjęcie, że wstępne niewyrażenie zastrzeżeń do prowadzonego postępowania po chwilowym zapoznaniu się z aktami sprawy w dniu 28.08.2017 r. oznacza iż odwołująca nie ma zastrzeżeń co do trybu prowadzenia postępowania w sprawie, w której wydano zaskarżoną decyzję,

3. Naruszenie art. 6, art. 7, art. 8, art.9, art. 12, art. 77§ 1 i art. 107 § 3 w zw. z art. 140 KPA poprzez niezastosowanie ewentualnie niewłaściwe zastosowanie tych przepisów polegające na:

- nieustaleniu jakiego tytułu na koncie ubezpieczonej znajdują się ewentualne zaległości i czy wynikają np. z tytułu odsetek, a jeśli tak to czy są to odsetki za opóźnienie czy za zwłokę w rozumieniu art. 1 ust. 10 ustawy o umorzeniu, a także poprzez nieustalenie z jakiego tytułu powstały te ewentualne zaległości,

- niewyjaśnienie dlaczego terminem do którego powinny zostać spłacone należności wobec ZUS był 10.08.2017 r.,

- nieprzeprowadzenie dowodu z przesłuchania strony, co mogłoby wnieść nowy obraz sytuacji do tego postępowania, m.in. przez ustalenie, że obecnie i w ostatnich latach S. F. mieszka i pracuje na co dzień w Niemczech i do Polski przyjeżdża bardzo rzadko,

- nie ustalenie czy osoby, które odbierały korespondencję poleconą z ZUS adresowaną do S. F. są domownikami i były uprawnione do odbioru korespondencji,

- niedokonaniu wszechstronnej i wnikliwej oceny zebranego materiału dowodowego,

- niewłaściwej ocenie dokumentów przedstawionych w sprawie przez odwołującą

- niepodanie w treści decyzji wysokości rzekomej zaległości, która miała znajdować się na koncie odwołującej.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie wyjaśniając, że mimo informacji o konieczności opłacenia należności niepodlegających umorzeniu, zawartej w decyzji z dnia 30.01.2015 r., a określającej warunki umorzenia, warunek nie został spełniony, dlatego też pozwany zobligowany był przepisami prawa do wydania decyzji odmawiającej umorzenia należności.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni S. F.w dniu 16.01.2013 r. złożyła pozwanemu wniosek o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551).

Wobec powyższego, prawomocną decyzją nr (...) z dnia 03.04.2013 r. (znak: (...)), organ rentowy określił, iż według stanu na dzień 16.01.2013 r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenia społeczne za okres 12/2007 r. – 02/2009 r. w łącznej kwocie 7851,06 zł, w tym z tytułu: składek – 5041,15 zł, odsetek – 2221,75 zł, opłaty prolongacyjnej – 535,36, kosztów upomnienia – 52,80 zł;

- na Fundusz Pracy za okres 09/2008 r. – 02/2009 r. w łącznej kwocie 392,56 zł, w tym z tytułu: składek – 235,37 zł, odsetek – 93,10 zł, opłaty prolongacyjnej- 20,55 zł, kosztów upomnienia – 43,54 zł.

W punkcie II tej decyzji organ rentowy wskazał, iż część należności nie podlega umorzeniu, w związku z czym warunkiem umorzenia wskazanych w treści decyzji należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu wraz z odsetkami w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia.

Wnioskodawczyni na dzień złożenia wniosku o umorzenie związana była umową nr (...) z dnia 27.08.2012 r. o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek.

W dniu 4.12.2013 r. strony zawarły aneks nr (...) do tej umowy, którym z umowy ratalnej wyłączyły należności podlegające umorzeniu na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. Jednocześnie ustaliły harmonogram spłat, zgodnie z którym termin płatności ostatniej raty (w kwocie 28,31 zł.) przypadał na 10.08.2017 r.

Na dzień 10.08.2017 r. na kocie wnioskodawczyni figurowało zadłużenie z tytułu realizacji układu ratalnego w wysokości 56,03 zł. plus odsetki.

Zaległość tą (łącznie 85 zł.) wnioskodawczyni zapłaciła pozwanemu w całości w dniu 24.08.2017 r.

W dniu 29.08.2017 r. pozwany wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję.

W dniu 6.09.2017 r. pozwany doręczył wnioskodawczyni oświadczenie o rozwiązaniu umowy nr (...) z dnia 27.08.2012 r. podając, że wnioskodawczyni nie opłaciła należności objętych układem ratalnym w terminie płatności ostatniej raty, wynikającym z harmonogramu spłat, tj. do 10.07.2017 r.

/okoliczności bezsporne, akta organu rentowego/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., nr 1551), zwanej dalej ustawą abolicyjną, na wniosek osoby podlegającej w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (...), umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty

prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika Urzędu Skarbowego lub komornika sądowego.

Wniosek taki może złożyć osoba, która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8, tj. decyzji ZUS określającej warunki umorzenia oraz inna osoba, niż wymieniona, tj. taka, która nadal prowadzi tę działalność.

W art. 1 ust. 6 ustawy wskazano, iż umorzenie należności, o których mowa w ust. 1 skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika Urzędu Skarbowego lub komornika sądowego.

Procedury umarzania należności objętych zakresem przedmiotowym ustawy przewidują dwa postępowania prowadzone przez ZUS, które kończą się wydaniem merytorycznej decyzji, tj.: postępowanie w sprawie określenia warunków umorzenia należności oraz postępowanie w sprawie umorzenia należności.

Stosownie do art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych, tzn. kwoty nieopłaconych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za okres od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r., wraz z należnymi od nich odsetkami za zwłokę, opłatami prolongacyjnymi, kosztami upomnienia, opłatami dodatkowymi naliczonymi przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika Urzędu Skarbowego lub komornika sądowego.

Pierwsze z tych postępowań, przewidziane art. 1 ust. 8, zostało wobec wnioskodawczyni prawomocnie zakończone.

Przepis art. 1 ust. 13 ustawy abolicyjnej stanowi natomiast, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o:

1) umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub

2) odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12.

Przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie jest zasadność decyzji wydanej w oparciu o tą właśnie podstawę prawną, w przypadku wnioskodawczyni decyzji odmownej.

W ocenie sądu – w realiach sprawy – decyzji wydanej z oczywistym, rażącym naruszeniem prawa.

Do takiego wniosku prowadzi analiza kwestii, czy zaistniała jedyna na tym etapie ustawowa przesłanka warunkująca umorzenie lub odmowę umorzenia, to jest, czy spełniony został warunek z ust. 10 art. 1 ustawy.

Zgodnie z tym przepisem, warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 jest nieposiadanie **na dzień wydania decyzji**, o której mowa w art. 1 ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2 oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika Urzędu Skarbowego lub komornika sądowego.

Przy czym, spełnienie tego warunku należy badać z uwzględnieniem regulacji ust. 11 (niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w ust. 10, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8) i ust. 12 (w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której

mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu).

Wnioskodawczyni pozwany rozłożył na raty spłatę należności niepodlegających umorzeniu, a więc w jej sytuacji – na co jednoznacznie wskazuje analiza cytowanych przepisów – warunek z ust. 10 zostaje spełniony po opłaceniu rat należności na dzień wydania decyzji przewidzianej ust. 13.

W przypadku wnioskodawczyni tak właśnie się stało. Decyzję w przedmiocie umorzenia pozwany wydał 29.08.2017 r., a układ ratalny wnioskodawczyni wypełniła w całości 23.08.2017 r., czyli uprzednio w stosunku do decyzji.

Nastąpiło to co prawda po terminie wynikającym z harmonogramu spłat, ale zobowiązanie wnioskodawczyni wykonała w całości przed wydaniem decyzji i to – co ma znaczenie wtórne – w ramach ciągle wiążącej ją umowy ratalnej.

Oświadczenie o rozwiązaniu umowy ratalnej z dnia 27.08.2012 r. pozwany złożył bowiem wnioskodawczyni w dniu 6.09.2017 r. (co jest niesporne), a więc już po jej wykonaniu w całości, czyli było ono bezprzedmiotowe.

W konsekwencji, skoro na dzień wydania zaskarżonej decyzji wnioskodawczyni spełniła warunek z art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, to zgodnie z art. 1 ust. 13 pkt 1) tejże ustawy, obowiązkiem pozwanego było wydanie decyzji o umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6.

Z tego względu, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach procesu w punkcie II postanowiono na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc. Koszty te obejmują wynagrodzenie pełnomocnika w stawce minimalnej, zgodnie z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz.U. z 2018 r., poz. 265), w brzmieniu obowiązującym do dnia 13.10.2017 r., ustalone według § 2 pkt 4) wobec wartości przedmiotu sporu w granicach od 5 000 zł. do 10 000 zł.

Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r. III UZP 2/16 (LEX nr 2071356), podjętej na tle spraw o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego lub jego zakresu (o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego; o podleganie ubezpieczeniom społecznym) stwierdził, że „do niezbędnych kosztów procesu zalicza się wynagrodzenie reprezentującego stronę radcy prawnego, biorąc za podstawę zasądzenia opłaty za jego czynności z tytułu zastępstwa prawnego stawki minimalne określone w § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 490 z późn. zm.)” – w obecnym stanie prawnym, określone § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Sąd Najwyższy wywiódł, że przedmiotem procesu cywilnego może być roszczenie, prawo lub stosunek prawny. Omawiana kategoria spraw nie stanowi spraw o roszczenie pieniężne, ale o prawo majątkowe, a charakter tego prawa rodzi skutki decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniom w postaci comiesięcznego obowiązku odprowadzania składki w wysokości określonej przepisami prawa. Należy więc sięgnąć tu do analogii z art. 23¹ kpc, poprzez przyjęcie, że w sprawie o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia wartość przedmiotu sporu stanowi suma składek za jeden rok, a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok - za cały czas ich trwania.

Sąd Najwyższy nadał uchwale moc zasady prawnej oraz ustalił, że przedstawiona wykładnia wiąże od dnia podjęcia uchwały.

W niniejszej sprawie spór dotyczy składki, której wysokość jednoznacznie wynika z treści zaskarżonej decyzji i wyznacza wartość przedmiotu sporu.

Dopiero z dniem 13.10.2017 r. nastąpiła zmiana powołanego rozporządzenia, statuująca opłaty we wszystkich sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym w § 9 ust. 2, czyniąc bezprzedmiotowymi tezy powołanej na wstępie uchwały.

Przy czym, zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 września 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2017.1799), którego skutkiem jest opisana zmiana, do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

Niniejsza sprawa została natomiast wszczęta odwołaniem wniesionym w dniu 29.09.2017 r., a więc jeszcze przed wejściem w życie wskazanej zmiany.

SSO Rafał Skrzypczak